

مشاغل سخت و زیان آور

**قوانین، دستورالعمل‌ها، آراء وحدت رویه دیوان عدالت اداری،
پرسش و پاسخ**

مؤلف: مهندس ابراهیم عقیقی

مدرس قانون کار و کارشناس ارشد روابط کار

اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی

انتشارات آوای عدالت

دی ماه ۱۴۰۲

عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	مشاغل سخت و زیان آور؛ قوانین، دستورالعمل‌ها، آراء وحدت رویه دیوان عدالت اداری، پرسش و پاسخ / مولف ابراهیم عقیقی؛ ویراستار فریده عقیقی.
مشخصات نشر	مشهد: آوای عدالت، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	۱۱۰ص: جدول، نمونه.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۲۷۵-۵۶-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	مشاغل خطرناک -- قوانین و مقررات -- ایران Hazardous occupations -- Law and legislation -- Iran
موضوع	دیوان عدالت اداری -- قوانین و رویه‌ها Administrative court of Justice -- Rules and practice
موضوع	کار و کارگری -- قوانین و مقررات -- ایران Labor laws and legislation -- Iran
موضوع	روابط کارگر و کارفرما -- قوانین و مقررات -- ایران Industrial relations -- Law and legislation -- Iran
موضوع	گزارش‌های حقوقی، خلاصه آرای قضایی و غیره -- ایران Law reports, digests, etc. -- Iran
رده بندی کنگره	KMH۱۳۳۲
رده بندی دیویی	۳۴۴/۵۵۰۱
شماره کتابشناسی ملی	۹۴۶۹۷۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

ناشر: انتشارات آوای عدالت

مشاغل سخت و زیان آور

مولف: مهندس ابراهیم عقیقی

ویراستار: مهندس فریده عقیقی - مهندس نرگس عقیقی

صفحه آرا: نفیسه اسماعیلی

تیراژ: ۲۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: دی ماه ۱۴۰۲

شماره شابک: ۵-۵۶-۸۲۷۵-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۵۰ هزار تومان

تلفن بخش: ۰۹۲۰۵۲۰۲۱۲۸ و پست الکترونیک: aghighi7561@yahoo.com

این اثر مشمول قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف نشر یا بخش یا عرضه کند و یا از عنوان و یا جلد و محتوای آن تقلید نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۸.....مقدمه و پیش‌گفتار ناشر مؤلف

بخش اول: موادی از قانون کار و قانون تأمین اجتماعی..... ۱۰

فصل چهارم: حفاظت فنی و بهداشت کار..... ۱۱

مبحث اول - کلیات..... ۱۱

مبحث دوم - بازرسی کار..... ۱۴

فصل یازدهم - جرائم و مجازات‌ها..... ۱۶

فصل پنجم: حوادث و بیماری‌ها و بارداری..... ۱۹

فصل ششم: از کار افتادگی..... ۲۳

فصل هفتم: بازنشستگی..... ۲۴

بخش دوم: قوانین مرتبط با کارهای سخت و زیان‌آور..... ۲۹

قانون بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور..... ۳۰

آیین‌نامه کارهای سخت و زیان‌آور..... ۳۱

آیین‌نامه اجرایی کارهای سخت و زیان‌آور..... ۳۴

دستورالعمل اجرایی نحوه فعالیت کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی تطبیق و تشخیص مشاغل سخت و زیان

آور و نظارت بر آنها..... ۴۳

قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت مصوب ۱۳۸۸/۰۱/۳۰..... ۴۵

آیین‌نامه اجرایی قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۲۰..... ۴۶

بخش سوم: آراء وحدت رویه دیوان عدالت اداری و برخی مصوبات..... ۴۹

دستورالعمل تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور موضوع بخشنامه شماره ۱/۱۵/۵۲۱۴ مورخ ۸۷/۱۲/۸

سازمان امور اداری و استخدامی کشور..... ۵۰

محسوب نمودن شغل پرستاری و بهیاری از مشاغل سخت و زیان‌آور و استفاده شاغلین حرف مذکور از

مزایای تبصره ۳ ماده واحده قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی..... ۵۴

تعیین مشاغل مددیار معلول و مربی امور آموزشی معلولان در سازمان بهزیستی کشور به عنوان مشاغل

سخت و زیان‌آور درجه (۳)..... ۵۵

تعیین مشاغل سخت و زیان‌آور درجه (۲) در سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور..... ۵۵

تعیین مشاغل تکنسین اتاق عمل و تکنسین آزمایشگاه به عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور درجه یک..... ۵۶

- رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب سوم و نوزدهم دیوان عدالت اداری در خصوص شرط اشتغال به کار متقاضیان بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور ۵۷
- رای هیئت عمومی ۵۸
- رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال قسمتی از کتاب امور بیمه در خصوص شرط اشتغال به کار سخت و زیان‌آور مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور در هنگام برقراری مستمری بازنشستگی آنان ۵۹
- ابطال متنی از کتاب امور بیمه مبنی بر شرط اشتغال به کار سخت و زیان‌آور مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور در هنگام برقراری مستمری بازنشستگی آنان ۵۹
- رای هیئت عمومی ۶۰
- صلاحیت هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف اداره کار در رسیدگی به خواسته اصلاح عنوان شغلی در لیست بیمه (دادنامه شماره ۱۱۱۴-۱۱۱۵ مورخ ۱۴۰۰/۴/۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری) ۶۱
- رای هیأت عمومی ۶۲
- رای هیأت عمومی ۶۵
- رای شماره‌های ۲۳۱۱ الی ۲۳۱۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع اعلام تعارض در آراء صادر شده از شعب دیوان عدالت اداری (کمک به کارکنان مشاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی که به صورت رسمی با دانشگاه آزاد اسلامی رابطه استخدامی دارند جهت تعیین سخت و زیان‌آور بودن شغل خود، الزام قانونی مبنی بر مراجعه به کمیته‌های استانی تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور و اخذ نظریه کمیته‌های مزبور ندارند) ۶۶
- رای هیأت عمومی ۶۸
- رای وحدت رویه شماره ۱۸۲۲ مورخ ۱۳۹۷/۹/۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ۷۰
- رای هیأت عمومی ۷۳
- رای وحدت رویه شماره ۷۰۰ مورخ ۱۳۹۶/۷/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع شمول قانون کار بر کارگاه‌های ارائه‌کننده خدمات توانبخشی حرفه‌ای به معلولان ۷۴
- رای هیأت عمومی ۷۵
- رای وحدت رویه شماره ۵۵۴ مورخه ۱۳۹۹/۴/۱۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری ۷۶
- رای هیأت عمومی ۷۷
- بخش چهارم: پرسش و پاسخ کارهای سخت و زیان‌آور ۷۹
- مشاغل سخت و زیان‌آور چیست؟ ۸۰
- انواع مزایای مشاغل سخت و زیان‌آور ۸۰
- قانون سنوات ارفاقی مشاغل سخت و زیان‌آور ۸۱
- انواع مشاغل سخت و زیان‌آور ۸۲
- تعیین و تشخیص سخت و زیان‌آور بودن مشاغل ۸۲

- ۸۳..... تکالیف کارفرما در مشاغل سخت و زیان‌آور چیست؟
- ۸۳..... نحوه رسیدگی به درخواست‌های بازنشستگی سخت و زیان‌آور
- ۸۳..... کمیته بدوی مشاغل سخت و زیان‌آور
- ۸۴..... کمیته تجدید نظر مشاغل سخت و زیان‌آور
- ۸۴..... توالی و تناوب اشتغال در قانون مشاغل سخت و زیان‌آور
- ۸۵..... چه مواردی باعث از بین رفتن توالی اشتغال مشاغل سخت و زیان‌آور می‌شوند؟
- ۸۶..... شرایط بازنشستگی در کارهای سخت و زیان‌آور
- ۸۷..... لیست مشاغل سخت و زیان‌آور

مقدمه و پیش‌گفتار ناشر مؤلف

قانون کار جمهوری اسلامی ایران پس از اختلاف مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان در موارد متعدد در مجمع تشخیص مصلحت نظام مطرح و مشتمل بر ۲۰۳ ماده و ۱۲۱ تبصره در تاریخ ۱۳۶۹/۸/۲۹ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید و در تاریخ ۱۳۶۹/۱۲/۱۴ جهت اجراء به وزارتین کار و امور اجتماعی (سابق) و دادگستری ابلاغ شد.

سلامت نیروی انسانی که جزء سرمایه‌های انسانی جامعه است تأثیر مستقیم در بهره‌وری دارد.

یکی از فصول مهم قانون کار جمهوری اسلامی ایران فصل چهارم حفاظت فنی و بهداشت کار است که در مواد ۸۵ تا ۱۰۶ قانون به آن پرداخته شده است. در این فصل به مباحثی چون شورای عالی حفاظت فنی، که مسئولیت تدوین قوانین و آئین‌نامه‌های حفاظت فنی و بهداشت کار را عهده‌دار است، کمیته‌های حفاظت فنی، ضرورت آزمایش و معاینات ادواری کلیه کارگرانی که در معرض عوامل زیان‌آور فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی و بیولوژیکی محیط کار می‌باشند، و جایگاه مهم بازرسان کار و کارشناسان بهداشت حرفه‌ای جهت نظارت بر حسب اجرای مقررات حفاظت فنی و بهداشت کار پرداخته شده است.

شورای عالی حفاظت فنی و بهداشت کار در اجرای مفاد ماده ۸۵ و ۸۶ قانون مذکور تاکنون بیش از ۶۰ آئین‌نامه و دستورالعمل را تصویب و ابلاغ نموده است. علاوه بر آن قانون بازنگستگی پیش از موعد در مشاغل سخت زیان‌آور موضوع ماده واحد تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی که به شرایط کارگرانی که در مشاغل سخت و زیان‌آور اشتغال دارند، می‌پردازد و همچنین آئین‌نامه اجرایی قانون مذکور که به کمیته‌های بدوی و تجدیدنظر تطبیق و تشخیص مشاغل سخت زیان‌آور اشاره دارد و همچنین دستورالعمل اجرایی نحوه فعالیت کمیته‌های بدوی و تجدیدنظر استانی تطبیق و تشخیص مشاغل سخت زیان‌آور و نظارت بر آنها و قانون ارتقاء بهره‌وری و سلامت بالینی و همچنین پاسخ به سوالات پرتکرار کارگران شریف در مشاغل مانند شامل پرستار کمک بهیار، بهیار، ماما و همچنین سایر مشاغلی که در معرض عوامل زیان‌آور فیزیکی مانند سروصدای بالاتر از حد مجاز و عوامل زیان‌آور شیمیایی محیط کار مانند گردوغبار، گازها و بخارات و عوامل زیان‌آور مکانیکی محیط کار مانند کار در مشاغل ریسندگی و بافندگی و عوامل زیان‌آور بیولوژیکی محیط کار مانند کار در دامپروری‌ها و دباغی‌ها و عوامل زیان‌آور روانی محیط کار مانند کار نگهبانان که در شیفت شب فعالیت دارند، نیاز این جامعه شریف است، امید است تألیف این کتاب بتواند گام کوچکی در راه این هدف بزرگ - که

آگاهی بخشی به جامعه خصوص بازرسان کار و کارشناسان بهداشت حرفه‌ای جوان و کارگران شریف و کارفرمایان عزیز و و سایر مخاطبین- باشد.

مؤلف این کتاب با تجربه ارزنده تخصصی در پست‌های بازرس کار - کارشناس مسئول بازرسان کار و رئیس اداره - دبیر کمیته آموزش و پژوهش استان و مدرس قانون کار جمهوری اسلامی ایران و بازرس ویژه مدیرکل در امور روابط کار و تحلیلگر سیستم با جمع قوانین و مقررات مرتبط با مشاغل سخت و زیان‌آور و با همکاری انتشارات آوای عدالت با کادری مجرب در راستای تدوین و چاپ کتب ارزشمند مجموعه مقررات حفاظت فنی و بهداشت کار، ایمنی در صنعت ساختمان، قانون کار و مراجع حل اختلاف، قانون کار و تأمین اجتماعی، تعاون یار و بویژه کتاب ارزشمند قانون کار آسان برای مبتدیان ویرایش چهارم چاپ پنجم در سنوات اخیر، اقدام به تألیف و چاپ کتاب مشاغل سخت و زیان‌آور نموده است که امید است مؤثر باشد.

در خاتمه از کلیه خوانندگان گرامی استدعا دارم کاستی‌ها و نقائص احتمالی این کتاب را جهت اصلاحات بعدی و یا پیشنهادات و نظرات تخصصی و ارزشمندشان را از طریق ایمیل aghighi7561@yahoo.com به اینجانب منعکس نمایند.

مهندس ابراهیم عقیقی

مدرس حقوق کار و دانشجوی دکتری مدیریت بازرگانی

و کارشناس ارشد وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی